

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΜΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ

Διατάξεις για την προστασία από τις διακρίσεις στην Ευρώπη εντοπίζονται τόσο στο δίκαιο της ΕΕ όσο και στην ΕΣΔΑ. Η ΕΣΔΑ προστατεύει όλα τα άτομα που βρίσκονται εντός της δικαιοδοσίας των 47 κρατών που είναι μέλη της, ενώ οι οδηγίες της ΕΕ για την καταπολέμηση των διακρίσεων παρέχουν προστασία μόνο στους πολίτες των 27 κρατών μελών. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ δεσμεύονται νομικώς να τηρούν τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεών του για την καταπολέμηση των διακρίσεων. Τον Χάρτη οφείλουν να τηρούν και τα κράτη μέλη της ΕΕ όταν εφαρμόζουν το ενωσιακό δίκαιο.

ΑΜΕΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Υπάρχει άμεση διάκριση όταν σε ένα πρόσωπο επιφυλάσσεται δυσμενής μεταχείριση, σε σύγκριση με αυτήν της οποίας έτυχε ή θα ετύγχανε ένα άλλο πρόσωπο που βρίσκεται σε όμοια κατάσταση, λόγω κάποιου ιδιαίτερου χαρακτηριστικού που φέρει το πρόσωπο αυτό, το οποίο όμως προστατεύεται (προστατευόμενο χαρακτηριστικό).

Δυσμενής μεταχείριση είναι π.χ. η απαγόρευση εισόδου σε εστιατόριο ή κατάστημα, η είσπραξη μικρότερης σύνταξης ή χαμηλότερης αμοιβής, το θύμα λεκτικής επίθεσης ή βίας, η μεγαλύτερη ή μικρότερη ηλικία συνταξιοδότησης, ο αποκλεισμός από συγκεκριμένο επάγγελμα, ο αποκλεισμός από το κύριο εκπαιδευτικό σύστημα, η απαγόρευση σε άτομα να φορούν θρησκευτικά σύμβολα, η άρνηση ή ανάκληση καταβολής παροχών κοινωνικής ασφάλισης.

Η δυσμενής μεταχείριση συμβάλλει στη στοιχειοθέτηση της διάκρισης όταν είναι δυσμενής σε σύγκριση με τη μεταχείριση κάποιου άλλου προσώπου που βρίσκεται σε όμοια κατάσταση.

Ως «προστατευόμενα χαρακτηριστικά» νοούνται τα χαρακτηριστικά των προσώπων τα οποία δεν πρέπει να θεωρούνται σχετικά με τη διαφορετική μεταχείριση ή με την απόλαυση συγκεκριμένου πλεονεκτήματος:

- * το φύλο,
- * ο γενετήσιος προσανατολισμός,

- * η αναπηρία,
- * η ηλικία,
- * η φυλή,
- * η εθνοτική καταγωγή,
- * η εθνική προέλευση και
- * η θρησκεία ή οι πεποιθήσεις.

Εκτός αν πρόκειται για λόγους ηλικίας, δεν υπάρχει γενικά δικαιολογία για την εισαγωγή άμεσης διάκρισης. Το κίνητρο ή η πρόθεση του δράστη της διάκρισης είναι άσχετα· το ζήτημα είναι κατά πόσον κάποιο άτομο έτυχε λιγότερη ευνοϊκής μεταχείρισης. Ο όρος «λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση» μπορεί να περιλαμβάνει απόρριψη, άρνηση, αποκλεισμό, προσφορά λιγότερο ευνοϊκών όρων και προϋποθέσεων ή χειρότερης εξυπηρέτησης, μη παροχή επιλογής ή ευκαιρίας. Για να στοιχειοθετηθεί άμεση διάκριση πρέπει να εντοπιστεί ένα πραγματικό ή υποθετικό πρόσωπο αναφοράς το οποίο βρίσκεται στην ίδια ή ανάλογη κατάσταση αλλά τυγχάνει, έχει τύχει θα τύγχανε ευνοϊκότερης μεταχείρισης από κάποιον άλλο. Δεν είναι απαραίτητο ο συναφής προστατευόμενος λόγος να ισχύει για το άτομο που τυγχάνει λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης. Δικαίως ή όχι, το άτομο αυτό ενδέχεται να θεωρείται άτομο για το οποίο ισχύει ο λόγος («διάκριση λόγω αντίληψης») ή να σχετίζεται με κάποιον για τον οποίο ισχύει ο λόγος ή με κάποιος ο οποίος θεωρείται ότι συνιστά άτομο για το οποίο ισχύει ο λόγος («διάκριση λόγω σχέσης»). Κάθε λογής διάδοση πρόθεσης λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης ανθρώπων για οποιονδήποτε από τους προστατευόμενους λόγους συνιστά άμεση διάκριση

ΕΜΜΕΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Υπάρχει έμμεση διάκριση όταν μια διάταξη, κριτήριο ή πρακτική ουδέτερης φύσης, θίγει μια ομάδα η οποία προσδιορίζεται από ένα «προστατευόμενο χαρακτηριστικό», με πολύ πιο αρνητικό τρόπο, από ό,τι άλλα πρόσωπα που βρίσκονται σε όμοια κατάσταση. Η διάταξη, κριτήριο ή πρακτική πρέπει να εμφανίζεται ως «ουδέτερη» σε σχέση με όλους τους προστατευόμενους λόγους (για παράδειγμα, να είναι κανείς

πάνω από ένα δεδομένο ύψος ή να έχει ζήσει στην περιοχή πάνω από δύο χρόνια). Εάν αναφέρει ρητώς ή απευθύνεται σε οποιοδήποτε προστατευόμενο λόγο (για παράδειγμα, να είναι κανείς λευκός), συνιστά κατά πάσα πιθανότητα άμεση διάκριση. Η διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί να συνιστά επίσημη προϋπόθεση, όπως προϋπόθεση για μια θέση εργασίας ή για την εισαγωγή σε σχολείο ή πανεπιστήμιο, μπορεί να πρόκειται για συμφωνηθείσα διαδικασία, όπως κριτήρια επιλογής για απόλυση, μπορεί να συνιστά άτυπο κανόνα ή πρακτική, όπως προφορικές προσλήψεις. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η μειονεκτική μεταχείριση θα είναι προφανής και όχι αμφισβητούμενη, για παράδειγμα ένας κώδικας ενδυμασίας ο οποίος απαγορεύει τα καλύμματα κεφαλής θα έθετε τις μουσουλμάνες και τις σιχ γυναίκες σε μειονεκτική θέση ή μια απαίτηση πενταετούς εργασιακής εμπειρίας θα έθετε σε μειονεκτική θέση τους νέους υποψηφίους

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Προκειμένου να βεβαιωθούν ότι όλα ανεξαιρέτως τα πρόσωπα απολαμβάνουν ισότιμα τα διάφορα δικαιώματα, οι κυβερνήσεις, οι εργοδότες και οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει ενδεχομένως να λαμβάνουν ειδικά ή συγκεκριμένα μέτρα για την προσαρμογή των κανόνων και των πρακτικών τους σε όσους φέρουν διαφορετικά χαρακτηριστικά. Στους όρους «ειδικά μέτρα» και «συγκεκριμένα μέτρα» συμπεριλαμβάνεται η έννοια της επανόρθωσης της δυσμενούς μεταχείρισης που υπέστησαν στο παρελθόν όσοι έφεραν κάποιο προστατευόμενο χαρακτηριστικό. Εφόσον υπάρχει αναλογία, τα μέτρα αυτά είναι δυνατό να δικαιολογούν τις διακρίσεις.

Οδηγία 2000/78/EK

Απαγορεύει την εισαγωγή διακρίσεων στους ακόλουθους τομείς:

- * Πρόσβαση στην απασχόληση, την αυτοαπασχόληση και την εργασία (συμπεριλαμβανομένων των προαγωγών).
- * Πρόσβαση στον επαγγελματικό προσανατολισμό και στην επαγγελματική κατάρτιση.
- * Τις εργασιακές συνθήκες και τους όρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των απολύσεων και των αμοιβών.

- * Την ιδιότητα του μέλους και τη συμμετοχή σε μια οργάνωση εργαζομένων ή εργοδοτών ή σε οποιαδήποτε οργάνωση τα μέλη της οποίας ασκούν ένα συγκεκριμένο επάγγελμα.

Οδηγία 2000/43/EK

- * Πρόσβαση στην απασχόληση, την αυτοαπασχόληση και την εργασία (συμπεριλαμβανομένων των προαγωγών).
- * Πρόσβαση στον επαγγελματικό προσανατολισμό και στην επαγγελματική κατάρτιση.
- * Τις εργασιακές συνθήκες και τους όρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των απολύσεων και των αμοιβών.
- * Την ιδιότητα του μέλους και τη συμμετοχή σε μια οργάνωση εργαζομένων ή εργοδοτών ή σε οποιαδήποτε οργάνωση τα μέλη της οποίας ασκούν ένα συγκεκριμένο επάγγελμα.
- * Την εκπαίδευση.
- * Την κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανόμενης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης.
- * Τις κοινωνικές παροχές.
- * Την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες που είναι διαθέσιμα στο κοινό, και στην παροχή αυτών, συμπεριλαμβανόμενης της στέγασης.